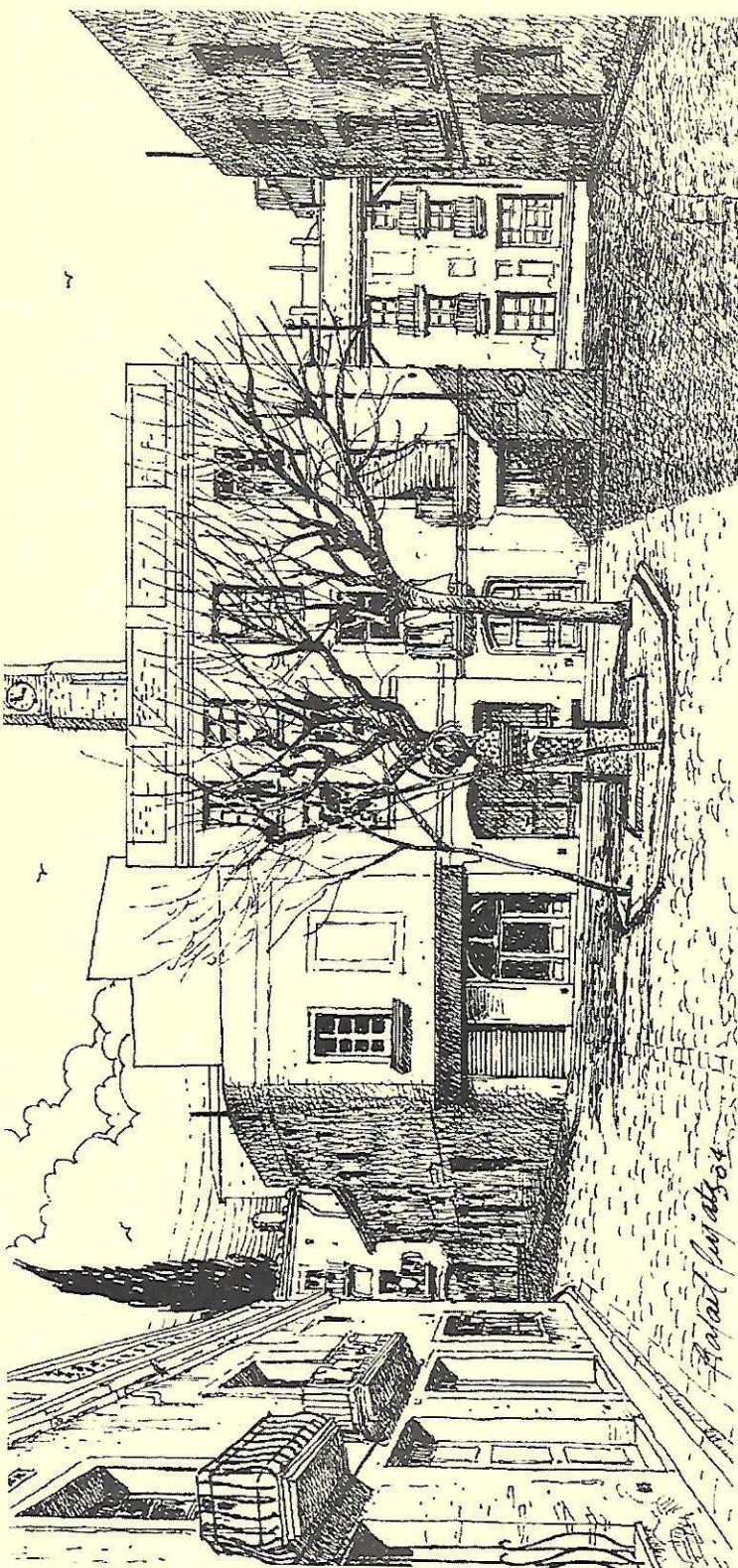

Nº 000009

AMICS DE BADALONA

Apartat de correus, 180

Dibuix original de Rafael Pujals
Recopilació de dades històriques de Joan Rosàs
Diseny i coordinació executiva d'Àngel Zamora

Cent anys abans de Crist, en el turó on ara s'aixeca la Parroquia de Santa Maria, els romans van fundar Badalona. La ciutat anomenada Baetulo. No era gran, i després d'un període relativament curt, encara en plena època imperial romana, va entrar en decadència fins que, amb la crisi general de l'Imperi, va esdevenir gairebé no res. Tot i això, el petit nucli va mantenir el caràcter de centre del seu territori agrícola i, ran de l'antic temple romà, s'hi va bastir l'església de Santa Maria que, gràcies al prestigi de l'organització administrativa romana, pel fet d'estar situada en l'antic fórum de la ciutat, va rebre la consideració de basílica i centre dels actuals termes de Badalona, Santa Coloma de Gramenet i Sant Adrià del Besòs. Aquest nucli, però, no era pas més poblat que els altres centres rurals de l'antic territori de Baetulo. Les seves cases estaven disseminades entre les restes de la vella ciutat romana i, d'acord amb la mentalitat dels nous temps, els seus escassos habitants havien estat posats sota la "protecció" d'un senyor, com a qualsevol altre dels nuclis rurals escampats per Badalona. Amb l'organització del bisbat en parròquies durant l'època romànica, la basílica de Santa Maria va ser reedificada i consagrada com a centre espiritual de la zona, l'any 1112. Aprofitant l'oasió, el senyor del territori del voltant de l'església va cedir per a terra sagrada les 30 passes reglamentàries del voltant del temple. Així es va construir la sagrera de Badalona. En aquest terreny protegit per les lleis eclesiàstiques, s'hi van anar establint – entre els enterraments- els graners, els cellers i la gent. D'aquesta manera es va tornar a formar un nucli habitat en el mateix lloc que havia ocupat la ciutat romana, i així va sorgir el "dalt la vila". Malgrat tot, la sagrera de Badalona era poc poblada i el seu creixement va ser molt lent. Guerres, pestes, atacs de la pirateria, economia de supervivència... impedien el creixement demogràfic. Tampoc no hi arribava la immigració, que era atreta bàsicament per Barcelona. Aquestes circumstàncies van marcar l'urbanisme i l'arquitectura de dalt la vila. Els antics carrers romans, mig convertits en camins, veien créixer als seus costats, mal arreglerades, les cases noves. El nivell econòmic dels habitants, i la manca d'institucions, no van permetre grans construccions. Cases senzilles, fetes de tàpia i emblanquinades, s'escampaven davant dels únics edificis notables: la parròquia, la torre del senyor o "torre vella" i, a partir del s. XVII, la rectoria. Tot el demés era arquitectura popular: un compendi de l'arquitectura popular catalana de vora mar. Quan, a partir del s. XVIII, Badalona va créixer, l'urbanisme medieval de dalt la vila no va atraure les noves construccions i la gent es va traslladar als terrenys plans i als carrers rectilinis de baix a mar. Així el nucli primitiu va restar preservat, conservant tot el seu caire històric. Però els seus valors subtils no són, potser, perceptibles sense una sensibilitat històrica afinada. A dalt la vila no hi ha palaus, ni muralles, ni castells. Hi ha febles textures de calç, murs antics sostinguts amb fang, paviments irregulars de rajola basta. Aquesta arquitectura "pobra" no fa evidents els seus valors només que als ulls amatents, i tanmateix aquest conjunt té per a Badalona un interès excepcional. Dalt la vila era l'origen de l'arquitectura i de l'urbanisme badaloní. Aquella finestra desgavellada o aquella paret irregular és indispensable que siguin mantingudes. Perquè si suprimim la finestra, i el paviment i l'arrebossat i la corba del carrer... al·legant que, en si mateixos, no tenen valor, acabarem destruint un conjunt valuós format de petits elements sense valor aparent. Ja fa molts anys, masses anys, que se sent el clam "salvem dalt la vila". Però els que poden salvar-lo, segurament perquè els és difícil d'entendre on són els valors que han de preservar, no se n'han sortit. Ara dalt la vila és un barri malmès i degradat on cada cop és més difícil de trobar-hi valors. On han anat a parar els "plans especials de remodelació intensiva, P.E.R.I." que s'han realitzat per al dalt la vila? I el concurs d'idees per a la seva rehabilitació? 'Caldria seguir lluitant sense defallir per salvar el que queda de dalt la vila, però, vista l'experiència, i per si un cas, també estaria bé de conservar la nadala. Potser algun dia, si seguim així, de tot plegat només en quedarà aquest dibuix de la nostra vella i acollidora plaça Constitució.

El President de l'associació

AMICS DE BADALONA

*en nom propi i del
Consell Directiu de l'entitat
us desitja molt bones festes*

